

Німеччини федеральний уряд реалізує освітню політику щодо інтернаціоналізації вищих навчальних закладів країни на наднаціональному, національному та інституційному рівнях. Уряд Німеччини засвідчує підтримку у розвитку Європейського простору вищої освіти та Європейського дослідницького простору шляхом активної участі у відповідних європейських і міжнародних організаціях та за рахунок активної співпраці з університетами та іншими відповідними суб'єктами освіти, науки та досліджень.

Список використаних джерел:

1. Морозов С.М. Словник іншомовних слів / С.М. Морозов, Л.М. Шкарапута / Київ – Наукова думка. – 2000. – 680 с.
2. Бирик С.П. Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / С.Я. Єрмоленко, С.П. Бирик, Г.М. Сюта / Харків – Фоліо. – 2006. – 623 с.
3. International Cooperation. Action Plan of the Federal Ministry of Education and Research (BMBF). – Berlin: BMBF, 2014. – 137 p.
4. Strategie der Wissenschaftsminister/innen von Bund und Ländern für die Internationalisierung der Hochschulen in Deutschland. – Berlin: 2013. – 11 s.

Лях Г.Р.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Донбаський державний педагогічний університет*

МЕТОДИ І ФОРМИ ВИХОВНОГО ВПЛИВУ ПІОНЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НА ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ (60–80-ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ)

Діяльність піонерської організації у 60–80-ті роки ХХ ст. представляє певний науковий інтерес з огляду на те, що вона була невід'ємною складовою системи виховання підростаючого покоління. Разом із сім'єю, школою та іншими інституціями, причетними до виховання дітей та підлітків, вона формувала особистість, використовуючи своєрідні форми й методи.

Аналіз педагогічної літератури засвідчив, що виховний вплив піонерської організації на кожного школяра певного віку у 60–80-ті роки ХХ ст. був надзвичайно великий. По-перше, вона була єдиною громадською дитячою організацією, яка надавала можливість дітям і підліткам у різноманітній діяльності закріпити отримані в школі знання, уміння й навички. По-друге, вона мала засоби, які сприяли формуванню таких якостей, як свідомість, суспільні інтереси, активність, навички колективної діяльності тощо. По-третє, виховний вплив піонерської організації припадав на той вік у житті людини, коли формувалися основи її особистості. Вона охоплювала практично всіх учнів III–VIII класів (10–15 років). По-четверте, вона охоплювала своїм впливом як шкільну, так і позашкільну сфери життя та діяльності дітей і підлітків [4, с. 25].

Піонерська організація використовувала у своїй діяльності широкий спектр методів, які давали простір для дитячої активності, самостійності,

ініціативи: метод залучення піонерів до практичної участі в суспільно-політичному житті народу, в комуністичному будівництві, змагання, метод піонерських доручень, методи і прийоми морального виховання (поєднання роз'яснювальної виховної роботи із вправлінням дітей у правильних вчинках, з виконанням ними суспільно корисної праці для свого колективу, для рідного міста, села, для радянських людей, для всього прогресивного людства), заохочення і стягнення, метод розповіді, бесіди, демонстрації, метод роботи з друкованим словом, організація самостійних спостережень і дослідницької діяльності піонерів, постановка привабливих перспектив, метод створення і зміцнення піонерських традицій та ін. [3, с. 29–33].

Найважливішим, на нашу думку, принципом діяльності піонерської організації був принцип використання романтики, інтересу та гри, що цілком відповідав психологічним особливостям підліткового віку. У педагогічній літературі 60–80-тих років ХХ ст. наполегливо простежується думка про те, що «все життя піонерської дружини, загону, ланки має бути яскравим, барвистим, цікавим, впливати на емоції дітей, захоплювати їх», елементами гри повинна була пронизана і серйозна діяльність дітей: піонерські збори, суспільно корисна праця, робота різноманітних піонерських об'єднань [3, с. 28–29]. Це суттєво впливало на вибір методів і форм піонерської діяльності. Наприклад, поширеними були: Всесоюзне змагання піонерських загонів, змагання за право підписати рапорт Комуністичній партії, Ленінському комсомолу, змагання за право називатися загonom, дружиною «супутник семирічки»; Всесоюзна військово-спортивна гра «Зарниця», ігри: «Світлофор», «Подорож у країну Піонерію»; всесоюзні конкурси, вікторини: «Джерело», «Турнір», «Нас 25 мільйонів»; спортивні змагання: «Шкіряний м'яч», «Золота шайба», «Біла тура», «Нептун», змагання з Міжнародного піонерського чотириборства «Дружба»; трудові змагання: Всесоюзне змагання «Мільйон – Батьківщині», змагання між школами і містами (наприклад, у липні 1978 р. піонери шахтарської Горлівки викликали на змагання за успішне виконання піонерської дворічки юних ленинградців) [1, с. 22–23; 2].

Упродовж усієї своєї діяльності, починаючи з 20-х років ХХ ст., піонерська організація нагромадила багато форм роботи, які можуть бути актуальними і корисними в наш час. Уже в 20–30-ті роки діяльність піонерської організації набула суспільно корисного спрямування, що і визначило весь характер методики піонерської роботи [1, с. 10]. Значним розширенням сфери суспільно корисної піонерської роботи характеризувалися 60–80-ті роки ХХ ст. Об'єктами піонерського піклування були школа, промислові підприємства, колгоспи, радгоспи, державні установи, дитячі садочки, військові частини, ударні будівлі п'ятирічок. Отримали дальший розвиток такі напрями суспільно корисної піонерської діяльності, як тимурівська робота, робота з жовтенятами, рух червоних слідопитів. Як стверджували дослідники піонерського руху, в ці роки піонери робили значний внесок у виконання народногосподарських планів [1, с. 22].

На основі аналізу педагогічної літератури досліджуваного періоду виявлено, що у своїй діяльності піонерська організація послуговувалася як загальними і для школи, і для піонерії, так і специфічними формами роботи.

До загальних належали бесіди, зустрічі, походи, турніри, конкурси, лекції, політінформації, диспути, тематичні вечори і ранки тощо. А от збори, зльоти із застосуванням піонерських ритуалів, символіки, атрибутів проводили тільки піонери, вони організовували піонерські маївки, мітинги, маніфестації, фестивалі і форуми дружби, збір коштів у Фонд миру, розвідку піонерських справ, акції та операції в межах Маршу піонерських загонів [4, с. 38; 5, с. 72].

Найбільш типовими формами роботи піонерської організації у 60–80-ті роки ХХ ст. були піонерський збір, піонерський зліт, піонерська лінійка, піонерське вогнище, огляд піонерського строю, тематичні свята (наприклад, свято дружби Ковчинської середньої школи Куликівського району Чернігівської області, серпень 1979; свято, присвячене Міжнародному року дитини під девізом «За щасливе дитинство у мирному світі» в Артеку, серпень 1979 р.), мітинги солідарності з народами, які боролися за незалежність, проти імперіалізму.); фестивалі (дитячий фестиваль «Салют, Перемого!» в Артеці, липень 1975; дитячий фестиваль «Хай завжди буде сонце!» у Москві, липень 1977); музеї (В. І. Леніна, Слави, музеї улюбленого героя, ім'я якого носила дружина), клуби (цікавих зустрічей, інтернаціональної дружби). Поширеними були акції та операції, які об'єднували найпопулярніші форми роботи піонерських колективів: «Солідарність», «Живи, книго!», «Мільйон – Батьківщині», «БАМу – піонерські мости» (наприклад, місячник солідарності радянської молоді з народом та молоддю В'єтнаму, який боровся, квітень 1968; операція «Піонери СРСР – В'єтнаму», квітень 1968; Всесоюзна операція «Чукотка», вересень 1975 [3, с. 69; 2].

Усі ці та багато інших форм роботи з піонерами були важливим доповненням до виховної роботи школи і позашкільних закладів. Загальні та специфічні форми впливу на дітей та підлітків сприяли залученню їх до громадсько-політичної та суспільно корисної праці колишнього СРСР і таким чином усебічно розвивали особистість, формували у кожного школяра такі якості, як патріотизм та інтернаціоналізм, працелюбність, відповідальне ставлення до навчання, організованість і дисциплінованість, ініціативність та самостійність, готовність приносити користь Батьківщині, активну життєву позицію.

Список використаних джерел:

1. Воспитательная деятельность пионерской организации: Вопросы методики / Под ред. Б. Е. Ширвиндта. – М.: Педагогика, 1982. – 168 с.
2. Літопис піонерської організації України (1941–1982) // Піонерія України. 1941–1982 рр: збірник / Упорядник Б. М. Нудлін. – К.: Молодь, 1983. – 384 с. фото. – С. 295–379.
3. Методика роботи піонерської дружини / За ред. І. А. Винниченко та В. А. Якубовського. – К.: Рад. школа, 1970. – 319 с.
4. Система воспитательной деятельности пионерской организации / Под ред. Б. Е. Ширвиндта. – М.: Педагогика, 1978. – 176 с.
5. Ширвиндт Б. Е. Система деятельности пионерской дружины. В помощь классному руководителю и пионервожатому / Б. Е. Ширвиндт. – М.: Просвещение, 1975. – 136 с.